

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/8062,Otwarcie-wystawy-Pro-i-kontra-Mlodziez-w-Polsce-Ludowej-Plock-15-lutego-2012.html>
03.04.2026, 03:51

Otwarcie wystawy „Pro i kontra. Młodzież w Polsce Ludowej” - Płock, 15 lutego 2012

15 lutego 2012 r. w Domu Studenta Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku (ul. Nowomiejska 6) otwarta została wystawa pt. „Pro i kontra. Młodzież w Polsce Ludowej”. Ekspozycję przygotowali pracownicy Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi. Po raz pierwszy zaprezentowano ją 30 listopada 2010 r. w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi.

***

Dla zachodzących zmian społeczno-politycznych w powojennej Polsce szczególnie ważne były traumatyczne przeżycia drugiej wojny światowej i olbrzymia danina krwi, jaką zapłaciło w tym konflikcie kilka pokoleń Polaków. Młodzież wchodziła w dorosłe życie okaleczona, a dotychczasowe wartości oraz wzorce legły w gruzach. Skwapliwie wykorzystali to komuniści, którzy w Polsce przy poparciu Sowietów budowali podwaliny nowego ustroju. Dla nich młodzież, jako grupa społeczna, stanowiła „najwdzięczniejszy grunt do budowy przyszłości”. W Polsce, podobnie jak w innych krajach w strefie wpływów sowieckich, nastąpiło zmonopolizowanie życia politycznego przez partie i organizacje podległe rządzącej partii komunistycznej. Ten proces uniformizacji objął także młodzież. W 1948 r. na Kongresie Jedności Młodzieży we Wrocławiu powstał Związek Młodzieży Polskiej. Zadaniem ZMP i jego kolejnych mutacji (Związku Młodzieży Socjalistycznej, Związku Młodzieży Wiejskiej, Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej) było pozyskanie młodych Polaków dla nowego ustroju i wychowanie ich na lojalnych obywateli Polski Ludowej.

Młodzież w znacznej części zawiodła te oczekiwania władz. W czasach powojennych tysiące młodych ludzi przeszło przez partyzanckie oddziały antykomunistyczne lub tworzyło nielegalne organizacje, co uzmysłowiło komunistom siłę przedwojennych wzorców wychowawczych. Wśród buntujących się przeciw systemowi byli także członkowie komunistycznych organizacji młodzieżowych. Kiedy w latach późniejszych strajkowano i demonstrowano przeciwko reżymowi komunistycznemu zawsze byli tam młodzi ludzie - oni także kroczyli na czele pochodów, padali od kul sił porządkowych oraz trafiali do więzień. W latach 80. powstały niezależne od władz partyjno-państwowych organizacje młodzieżowe: Niezależne Zrzeszenie Studentów, Ruch „Wolność i Pokój”, Federacja Młodzieży Walczącej i wiele innych - miały one znaczący udział w walce o odzyskanie suwerenności przez Polskie społeczeństwo.